

Uttalande av svenska Nationella kontaktpunkten (NKP) för OECD:s riktlinjer för multinationella företag - med fullt stöd av Norges NKP - med anledning av anmälan från argentinska miljöorganisationen CEDHA mot Nordea

Inledning

Den svenska s.k. Nationella kontaktpunkten för OECD:s riktlinjer för multinationella företag (NKP) erhöll den 12 juli 2006 en anmälan från den argentinska enskilda miljö- och människorättsorganisationen CEDHA (Centro de Derechos Humanos e Ambiente) med medsignatur av den norska miljöorganisationen Bellona angående Nordeas delfinansiering av det finska företaget Botnias pappersmasseprojekt i Uruguay. Samma anmälan sändes också till den norska kontaktpunkten. Handläggningen av anmälan har skett i samråd mellan de svenska och norska kontaktpunkterna, men enligt överenskommelse har huvudansvaret lagts hos den svenska NKP:n då Nordeas huvudkontor ligger i Stockholm. Norges NKP ställer sig bakom de kommentarer och slutsatser som framkommer i uttalandet.

Slutsats

Den svenska Nationella Kontaktpunkten har inte funnit stöd för de klagomål som anförts om att Nordea skulle ha brutit mot OECDs riktlinjer avseende Nordeas delfinansiering av Botnias pappersmassefabrik i Uruguay.

Till grund för detta ställningstagande ligger dels de möten, som hållits i syfte att medverka till en lösning genom diskussion och dialog, dels frågor och svar som utväxlats mellan parterna med NKP som facilitator och intermediär. Vidare har International Finance Corporations (IFC) miljöstudie av projektet samt fackliga organisationers besök på plats styrkt bedömningen. Uttalandet stöds till fullo av den norska NKP:n.

Den svenska Nationella Kontaktpunkten har genom sin behandling av ärendet prövat riktlinjernas tillämpning för den finansiella sektorn och huruvida Nordea har ett självständigt ansvar som delfinansiär och leverantör av finansiella tjänster till företaget Botnia. Vid årsmötet för NKP i Paris i juni 2007 var temat för rundabordsamtal OECD:s riktlinjer och den finansiella sektorn. Sverige intog en ledande roll vid mötet och det konstaterades att riktlinjerna kunde vara tillämpliga. NKP konstaterar att riktlinjerna kan och bör tillämpas på den finansiella sektorn likväl som för andra multinationella företag. Följande regel i riktlinjerna anser NKP vara av särskilt intresse i detta avseende:

Kapitel II, Paragraf 10

”Då det är möjligt, uppmuntra affärspartner, inbegripet leverantörer och underleverantörer, att tillämpa principer för bedrivande av verksamhet som är förenliga med riktlinjerna”

Den svenska Nationella Kontaktpunkten vill ta tillfället i akt att uppmana Nordea och andra aktörer inom den finansiella sektorn till största möjliga transparens och öppenhet med information. Det är av största vikt att företag, för att skapa större förståelse hos allmänheten för sin verksamhet, är känsliga för allmänhetens alltmer långtgående krav på information. NKP vill särskilt peka på kap II, Allmän policy, p. 7, kap III Offentliggörande av information, p. 4e-f och p.5 b- c¹.

Enligt Nordea har banken i det aktuella ärendet följt ordinarie behandlingsrutin för projekt- och riskbedömning, där de enligt uppgift tillämpat procedurer liknande de som finns inom ramen för Equator Principles. Under processens gång har Nordea antagit Equator Principles i februari 2007 och anslutit sig till UN Principles for Responsible Investments från den 1 november 2007.

NKP anser att processen illustrerat hur riktlinjerna kan bidra till ett såväl socialt som miljömässigt ansvarsfullt internationellt företagande. Den har varit betydelsefull för att främja riktlinjerna och utgjort exempel på att de kan tillämpas även avseende den finansiella sektorn. Processen har också visat på det värdefulla i gott samarbete mellan nationella kontaktpunkter. Avslutningsvis vill NKP understryka att den lägger stor vikt vid att OECD:s riktlinjer respekteras och följs av alla aktörer.

Ärendets bakgrund

NKP:s huvuduppgift är att informera om och främja användandet av OECD:s riktlinjer för multinationella företag. I enskilda fall har NKP i uppdrag att medverka till att söka lösa problem genom diskussion och dialog med berörda parter.

NKP har i samverkan med norska NKP behandlat anmälan enligt den överenskomna vägledningen för hur enskilda fall i länder som inte är medlemmar av OECD skall hanteras.

CEDHA anmälde Nordea för att inte ha följt OECD:s riktlinjer för multinationella företag avseende delfinansiering av det finska företaget Botnias bygge av en

¹ Kapitel II Allmän policy

7. ”Utveckla och tillämpa effektiv självreglerande praxis och ledningssystem som gynnar ett förhållande präglad av förtroende och ömsesidig tillit mellan företagen och de samhällen i vilka de bedriver verksamhet.”

Kapitel III Offentliggörande av information,

4. ”Företagen bör också offentliggöra information om:

e. väsentliga förutsebara riskfaktorer,

f. viktiga frågor rörande anställda och andra intressenter”,

5. Företagen uppmantras att lämna ytterligare information som kan innehålla:

b) information om system för att hantera risker, efterlevnad av lagar och företagets uppförandekoder,

c) information om förhållanden till anställda och andra intressenter.

pappersmassafabrik i Uruguay. CEDHA hade tidigare anmält Botnia till den finska NKP. I anmälan av Botnia hävdades att företaget inte följt riktlinjerna och som en konsekvens av detta menade anmälaren att Botnias partners, i det här fallet Nordea, därmed inte heller följt riktlinjerna.

I en kompletterande anmälan framfördes att Nordea kunde ha ett självständigt ansvar, utan direkt koppling till Botnia. CEDHA ville göra gällande att Nordea inte följt kapitel II Allmän policy, par 1, 2, 5, 7 (bidra till ekonomisk, social och miljömässig utveckling, hållbar utveckling, MR m.m.), kapitel III Offentliggörande av information, par 1 och 2 (säkerställa att relevant information offentliggörs), kapitel V Miljö, introduktion och kommentarer samt paragraferna 1-6 (miljökapitlet reflekterar översiktligt innehållet i Rio-deklarationen om miljö och utveckling, inklusive Agenda 21, olika konventioner samt ISO standarder för miljöledningssystem).

Nordeas roll kan beskrivas som "arranging bank", som ansvarar för att byggnationen finansieras även av andra banker. Enligt anmälaren CEDHA ansvarar Nordea för en delfinansiering motsvarande USD 300 miljoner. Summan har inte bekräftats av Nordea. Världsbanksorganet IFC (International Finance Corporation) har beviljat Botnia lån på USD 170 milj och MIGA (Multinational Investment Guarantee Agency) en garanti på upp till USD 350 milj.

Svenska och norska NKP har handlagt Nordea-anmälan i samråd och beslutade den 15 november 2006 att ta upp anmälan formellt. Bedömningen baserades på de procedurregler som OECD:s riktlinjer föreskriver, och att dessa kunde gälla även finansiella institutioner med hänvisning till kap 2:10.

Kontakt och informationsinhämtning

Kontakt och informationsinhämtning har under processen skett med berörda departement inom regeringskansliet, svenska ambassader och övriga berörda parter. Kopia av anmälan har även sänts till Argentinas NKP för kännedom.

Följande kontakter med parterna har ägt rum:

- De svenska och norska NKP-ordförandena deltog i möte i Helsingfors då CEDHA träffade Botnia och den finska NKP den 30 augusti 2006.
- Svenska och norska NKP har gemensamt träffat representanter för Nordeas koncernledning inklusive CSR ansvariga i Stockholm den 11 oktober 2006. Vid mötet fick Nordea bland annat lägga sina synpunkter på CEDHA:s anmälan.
- Den svenska NKP bjöd in Nordea och CEDHA till ett dialogmöte i Stockholm den 23 mars 2007. Vid mötet deltog även den norska NKP. Parterna enades om att dialog var viktig för fortsatt hantering av ärendet och att CEDHA i skrift skulle sammanställa de frågor som de önskade svar på från Nordea. NKP skulle

därefter diskutera frågorna med Nordea inför utarbetande av svar. Skriftlig sammanfattning av dialogmötet har offentliggjorts enligt parternas önskemål.

- Efter dialog mellan NKP och CEDHA överlämnades i juni 2007 fem frågor från CEDHA till Nordea för besvarande. Ett möte mellan Nordea, svenska och norska NKP-ordförandena ägde rum i Oslo den 12 oktober 2007. Nordeas svar vidarebefordrades till anmälaren CEDHA den 31 oktober 2007 tillsammans med en inbjudan inkomma med reaktion på Nordeas svar, senast den 15 november 2007.
- Ett preliminärt och informellt svar inkom från CEDHA den 15 november 2007 till den svenska NKP:n men vidarebefordrades inte till Nordea på CEDHAs begäran. CEDHA har hittills inte inkommit med en officiell reaktion.

CEDHA: s anmälan till den finska NKP

Anmälan mot Botnia avslutades av den finska NKP:n som den 20 december 2006 gjorde ett uttalande enligt OECDs stadgar. Det var samma kapitel och paragrafer som låg till grund för anmälan av Botnia till den finska NKP:n som för anmälan av Nordea till den svenska.

I uttalandet sägs att Botnia inte överträtt OECD:s riktlinjer och uttalandet baserades bl.a. på den grundliga prövning som Världsbanksorganet IFC (International Finance Corporation) gjort av ärendet. IFC har därefter beviljat Botnia lån på USD 170 milj och MIGA (Multinational Investment Guarantee Agency) en garanti på upp till USD 350 milj för byggandet av pappersmassafabriken.

Internationella domstolen i Haag

CEDHA hänvisade även till Argentinas anmälan av Uruguay till internationella domstolen i Haag, där Argentina enligt CEDHA hävdade att Uruguay – trots upprepade initiativ från argentinskt håll om konsultationer enligt Rio Uruguay-traktaten – ensidigt lämnat tillstånd till byggnationen av två pappersmassafabriker. I juli 2006 meddelade Internationella domstolen i Haag sitt första utslag (med röstsiffror 14-1), av vilket framgick att man ansåg att Argentina inte kunnat lägga fram tillräcklig bevisning som visade att pappersmassafabriken skulle innebära ett överhängande eller oåterkalleligt hot mot miljön. Ett slutligt beslut kan förväntas om två-tre år.

Den svenska nationella kontaktpunkten består av representanter från

- *Regeringskansliet (ordförande är Margareta Kristianson, UD, Enheten för internationell handelspolitik, Globalt Ansvar)*
- *Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, IF Metall, LO, Saco, TCO, Unionen*

